

חקירת שתי וערב: השיא

תמיר : ובית הדין הבינלאומי הרשה לך לזלזל בסניגור בצורה כזאת? **קסטנר :** כן.

תמיר : כשהיית נוסע לשווייץ וחזרה משטח הכיבוש הגרמני, האם חיפשו הגרמנים בבגדיך? **קסטנר :** לא.

תמיר : גם בנסיעות מוינה לשווייץ ובחזרה לברלין לא? **קסטנר :** לא.

תמיר : ואף על פי שביקרת בבנין ה"מפקדה הגרמנית העליונה בוינה, כשהחליטו על הגנת העירי? **קסטנר :** אף על פי כן. (ממשיך) ב-

(פעמון השופט).

תמיר : שלחת ידיעות לשווייץ על השכרת יהדות אירופה? **קסטנר :** שלחתי.

תמיר : למי שלחת? **קסטנר :** לסלי מאיר ולנתן שוחאל (נציג הסוכנות בשווייץ).

תמיר : מתי שלחת להם? **קסטנר :** בסוף מאי.

תמיר : דרך מי שלחת? **קסטנר :** על ידי שליח דיפלומטי.

תמיר : הם פירסמו את הידיעות ביהדות ובעולם? **קסטנר :** לא מאיר ולא שוחאל לא דאגו

תמיר : אני מניח שלא נקטת יוזמה לטובת שיחרורו של ס. ס. קורט בכך ממעצרו כ"פושע מלחמה בנירנברג? **קסטנר :** בודאי שלא!

תמיר : לא נקטת שום פעולה מיוחדת? **קסטנר :** לא!

תמיר : וגם לו רצית לעשות פעולה מיוחדת לא יכולת. **קסטנר :** נכון.

תמיר : ועדותך בנירנברג לא הכריעה את הכף לשיחרורו? **קסטנר :** נכון.

תמיר : וגם לא היתה לה השפעה חשובה על שיחרורו? **קסטנר :** נכון.

תמיר : (בטון חריף) ואני אומר לך שהודות להתערבותך האישית שוחרר ס. ס. קורט בכך מנירנברג! **קסטנר :** שקר גם! (בצעקה)

כאן מבקש תמיר מבית המשפט את מכתבו של קסטנר לאליעזר קפלן וקורא מתוכו שורה אשר קסטנר, בהגישו את המכתב לבית המשפט קודם לכן, לא הבחין בה כנראה: "ס. ס. קורט בכך שוחרר בינתיים מנירנברג הודות להתערבותי האישית."

התגובה באולם בית המשפט היתה כאילו נפלה פצצה. אפשר היה לשמוע כל איוושה קלה של נייד המכתב שכבוד הנשיא בנימין הלוי ביקש לעיין בו לאחר שהרכיב את משי"קפיו, ועיין בו שעה ארוכה.

היה זה המיפנה המכריע. מכאן ואילך עבר קסטנר להגנה ותמיר פתח בהתקפה כללית. כמה זקות לאחר מזה הוכרזה הפסקה. הישר בה התחדשה כעבור שעה וחצי: קסטנר אמר שהוא עיף מאד.

קסטנר : כשהייתי בכרגן-בלזן, סיפר לי מפקד המחנה שיום"יום מתים שם 500 עד 600 איש. הסתפקתי ממה שראיתי בחוף ולא רציתי לראות את הזוערות שבפנים.

תמיר : אתה, כשליח ועד ההצלה, הסת על עצמך ועל עצביך וחסת על עצמך אינעמות! **קסטנר :** אני הצלתי יהודים כשאתה בילית בפנסיון בקניה.

תמיר : אל תעז לדבר אלי כן. כשחבריי מפה שיתפו פעולה עם הבריטים ואתה שיתפת פעולה עם הנאצים, יצאנו חברי ואני למלחמה להצלת יהודים.

תל (קופץ) : כן, תמיר מסתמך על היבסקציה שלו, שכאילו עשתו משפט נגד קסטנר ב"הונגריה.

תמיר (בצעקה) : אתה שתוק ושבו.

הפוגה : קסטנר, תל ותמיר במסדרון בית המשפט, אחרי ישיבה מתוחה במיוחד של חקירת שתי-וערב. בתמונה כבר מראה קסטנר סימני עייפות, שהתעמקו והלכו בהמשך החקירה, כפי שנראה בתמונות בעמוד הבא. על אף חקירתו הנמרצת של תמיר, שוחח אתו בהפסקות.

תחילה חיפשו אצלי פעמיים, אולם לאחר שחיפשו אצלי בפעם השנייה, התלוננתי אצל בכר.

תמיר : וכשהתלוננת אצל בכר, זה הספיק כדי שיאפשרו לך לעבור את הגבול בלי חיפושים?

קסטנר : כן, זה הספיק תודה לאל.

תמיר : אני מבין מדברייך שבכר היה אישיות חשובה ביותר במשטר הנאצי ויכול היה לתת הוראות גם לשרות הריגול והריגול-הנגדי לבל יבדקו בבגדיי של יהודי הנוסע לרייך הלוח ושוב בימים הגורליים ביותר לגרמניה?

קסטנר : לא. היתה לו השפעה בתחנת הגבול.

תמיר : טוב, אדרבא, תמשיך את ה"סיפור שלך.

קסטנר : בתחנת-הגבול בין שווייץ ו"גרמניה עמד חייל על יד הגשר. ולו לא היתה סמכות.

תמיר : זה חידוש גדול. ענה לי למי כן היתה סמכות, ולא למי לא היתה סמכות. **קסטנר :** היה משרד קטן של משטרת הגבול הגרמנית, ושם ישב איזה סגל, ובסמכותו היה להרשות את מעבר הגבול או לא, להורות שיעשה חיפוש או לא. על הסמל הזה נוכחתי לדעת שיש לכבד השפעה.

לפירסום הידיעות בעתונות. הם לא פרסמו את הידיעות.

תמיר : לקושטא שלחת ידיעות? **קסטנר :** כן. שלחתי ידיעות לוועדה הארצי-ישראלית בקושטא. גם מברקים.

תמיר : הם פירסמו את הידיעות על ה"השמדה?

קסטנר : לפי כיטב ידיעותי, גם הם לא פירסמו את זאת.

תמיר : על קצב ההשמדה הודעת להם?

קסטנר : כמעט יום יום שלחנו להם מברקים. עד כמה שידוע לי, הם לא פירסמו אותם.

תמיר : למה נתת הצהרה בשבועה ל"טובת בכר, ולא נסעת להעיד עבורו?

קסטנר : לא רציתי לבוא במגע עם ה"גרמנים.

תמיר : אתה פונה אלי במשפט כל הזמן בלשון אתה או אדוני.

קסטנר : נכון.

תמיר : אבל בעדותך במשפט וונמייר (מפקד הצבא בבודפשט שנדון כפושע מלחמה) פנית לסניגור הגרמני פעמים מספר בלשון "מיין קוליגה", כלומר, "חברי למקצוע" וזה היה סניגורו של פושע מלחמה נאצי.

קסטנר : (קם מכסאו) אדוני השופט,

פרוסי הסכים לקבל פקודות מקצין של המזלקה הכלכלית בהונגריה?

תל (קם ממקומו, בטון עוקצני) : מר תמיר כנראה לא היה אף פעם באירופה. השטח איננו פרוסיה אלא בוואריה.

תמיר (לתל) : במקרה הייתי באירופה שלש פעמים. אולם אינני חושב שזה מוסיף לי כבוד מיוחד, אדוני האירופאי, ואשר לפרוסי, אנו דנים במשמעת פרוסית.

תמיר (לקסטנר) : ובכן, הסמל נתן לך לעבור לפי הוראת בכר?

קסטנר : כן.

תמיר : ותמיד לאחר מכן כשעברת את הגבול, בין ביום ובין בלילה, היה יושב אותה הסמל המסכן?

קסטנר : ברוב המקרים.

תמיר : אלף לילה ולילה.

ביום האחרון הגיעה החקירה לשיאה ב"שאלה האחרונה:

תמיר : אתה מסכים אתה שהתערבות אישית לטובת שיחרורו של קצין גבוה בס.ס., ויהיה הוא כמי שיהיה, יאה פשע מנקודת מבט לא מית?

קסטנר : אני לא מוכן לענות לפי ה"ניסוח שלך.

תל : אי אפשר לדרוש מן העד תשובה בנוסח זה, לא על שאלה כזאת.

כבוד השופט : מה יוסיף דווקא ינסוח זה?

תמיר : במשפט עתידה להתעורר שאלת קנה-המדה, מה מותר ומה אסור. אני רוצה להוכיח שהעד עשה מעשה פשע, לא רק לפי נקודת מבטי, אלא אפילו מנקודת מבטו שלו.

קסטנר : מה זאת התערבות אישית ל"טובת מישו?

תל : האם כוננת הסניגור לפרוטקציה?

תמיר : העד הוא ע.ר.דין, עתונאי ובעל השכלה גבוהה. הוא יודע בדיוק מה פירוש התערבות אישית. הוא השתמש בכיטוי הזה במכתבו אל קפלן.

תל : האם זה כולל מתן עדות?

תמיר : אינני מדבר על מתן עדות, אלא על התערבות אישית.

השופט מסכים להציג לעד את השאלה פרט למתן עדות: "האם אתה מסכים ל"דעה שהתערבות אישית לטובת שיחרורו של קצין גבוה בס.ס. ויהיה זה אפילו קורט בכר, היא חסא לאומי?"

קסטנר : (לאחר היסטוס) כן.

תמיר מטיים את החקירה: זו היתה שאלתי האחרונה. אני מדה לאדוני ה"נשיא על אורך רוחו.

קסטנר יורד מזוכן העדים לאחר 11 ימי חקירה וחקירת שתי-וערב לשידכאון ה"חקירה מזה והשמחה להשתחררות מן ה"

המאשימים : אמנון תל, המאשים, עם מזודות